

Kymijoen Kyläkuitu Osuuskunnan Kymenlaakson Osuuspankin lainojen sekä litin kunnan osuuskunnalle myöntämien lainojen maksuehtojen muutokset

Kunnanhallitus 06.06.2022 § 107
1/02.03.02/2022

Valmistelija

Kunnanjohtaja: Jarkko Salonen, puh. 040 726 2990, jarkko.salonen@iitti.fi

Kymijoen Kyläkuitu osuuskunta pyytää litin kunnan suostumusta takaajana Kymenlaakson Osuuspankin osuuskunnalle myöntämien lainojen maksuehtojen muutoksiin. Pankki ja osuuskunta ovat neuvotelleet lainojen maksuohjelman muutoksesta osuuskunnan molempiin lainoihin numerot FI42 5750 0183 1970 79 ja FI22 5750 0183 1736 74. Seitsemän vuoden aikana maksuohjelmaa kevennetään, mutta siten, että lainat suoritetaan kokonaan lainakauden loppuun mennessä.

Maksusuunnitelmaehdotus on seuraava: uusi lyhennysohjelma on 120.000 euroa/vuosi, laina-aika 7 vuotta, jonka jälkeen laina neuvotellaan uudestaan, maksuohjelma 14 vuoden laina-ajan mukaan, lyhennykset 3 kk välein, korko kuukausittain, ei kosketa lainojen marginaaleihin, toimitusmaksu 500 e, seuraavat lyhennykset 30.6.2022.

Osuuspankki edellyttää, että kaikki lainojen takaajat, Finnvera Oyj, litin kunta ja Kouvolan kaupunki, hyväksyvät maksuohjelman muutoksen.

Osuuspankin lainan takaus

Osuuskunnan valokuituverkon I rakennusvaiheessa on Kymenlaakson osuuspankin edeltäjä Kouvolan Seudun Osuuspankki myönneet osuuskunnan lainat. Lainojen takaajina olivat litin kunta, Finnvera Oyj ja Kouvolan kaupunki.

Kunnanvaltuusto päätti 24.1.2012 § 4 antaa takauksen lainaan FI22 5750 0183 1736 74, josta kunnan takausvastuu on 9,77 % ja, 10.3.2014 § 13 takauksen lainaan FI42 5750 0183 1970 79 josta kunnan takausvastuu on 12,21 %. Vakuutena on yrityskiinnitys, joka kattaa yrityksen irtaimen omaisuuden, mm. valokuituverkon.

I rakennusvaiheessa on sovittu vakuuksista takaajien kesken ns. poolisopimuksella. Yritysikiinnityksen panttikirjat 10.000.000 euroa jakautuvat seuraavasti: Finnvera 36,44 %, Kymenlaakson Osuuspankki 27,93 %, Kouvolan kaupunki 26,93 % ja litin kunta 8,7 %. Panttikirjat ovat 1.000.000 euroa/panttikirja. Kymenlaakson Osuuspankin hallussa on panttivelkakirjat nrot 1-4 aiemmin tehdyn sopimuksen mukaisesti.

litin kunnanvaltuusto päätti 11.12.2018 § 43 takaajana hyväksyä osuuskunnan osuuspankilta saamien lainojen FI42 5750 0183 1970 79 ja FI22 5750 0183 1736 74 lainaehtojen muutoksen. Myös Finnvera Oyj ja litin kunta hyväksyivät lainaehtojen muutoksen. Takausprovisioksi määritettiin 2 %.

Oikeudellinen säännöspohja

Kuntalain 129 §:n mukaan kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille lailla säädetyistä tehtävistä, kunta ei saa myöntää takausta, mikäli siihen liittyy merkittävä taloudellinen riski; kunnan etu tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla ja kunnan tulee ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artikla.

Valtiontukea on tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannon alaa siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontukea ei saa myöntää taloudellisissa vaikeuksissa olevalle yhteisölle.

SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen edellytysten on täytyttävä, jotta kyseessä oli valtiontuki. Näiden edellytysten mukaisesti 1) toimenpiteen on oltava valtion (kunnan) toteuttama ja rahoitettu valtion varoin, 2) siitä on oltava taloudellisesta etua tuensaajalle, 3) edun on oltava valikoiva siltä osin kuin se suosii tiettyjä yrityksiä ja 4) toimenpiteen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua siten, että se voi vaikuttaa jäsen valtioiden väliseen kauppaan.

Unionin oikeuskäytännössä on todettu, että taloudelliset toimenpiteet eivät sisällä kiellettyä valtiontukea, jos niissä noudatetaan markkinaehtoja, koska ne eivät silloin anna saajalleen etua.

Markkinataloussijoittajaperiaatteesta on säädetty komission tiedonannossa (2016/C 262/01) koskien EU:n toiminnassa tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitettä. Valtiontuki-tiedonannon mukaisesti julkisyhteisöjen toteuttamat taloudelliset toimenpiteet eivät ole valtiontukea, eivätkä anna taloudellista etua, jos niissä noudatetaan tavanomaisia markkinaehtoja.

Markkinataloustoimijaperiaatteen tarkoitus on tuoda esille julkisiin sijoituksiin liittyvä mahdollinen valtiontuki. Tällöin tarkastellaan, olisiko tavanomaisissa markkinaolosuhteissa toimiva yksityinen toimija tehnyt vastaavan sijoituksen samoissa olosuhteissa ja selvitetään julkisyhteisön myöntämän edun suhde markkinataloustoimijan myöntämään etuuteen. Merkitystä ei ole, onko toimenpide rationaalinen tapa tavoitteiden saavuttamiseksi tai mikä tuensaajan kannattavuus on. Tarkastelun kohteena on julkisyhteisön toiminta; miten markkinaolosuhteissa toimiva yritys olisi toiminut vastaavassa tilanteessa. Mikäli toimenpide eroaa markkinaolosuhteissa toimivan yrityksen toiminnasta, tuensaajan voidaan katsoa saaneen taloudellista etua.

Valtiontukitiedonannon perusteella markkinaehtojen mukaisuus voidaan määrittää suoraan erityisillä toimenpidekohtaisilla markkinatiedoilla silloin, kun julkisyhteisö ja yksityiset toimijat toteuttavat transaktion tasavertaisesti (pari passu). Seuraaviin perusteisiin tulee kiinnittää huomiota:

a) onko julkisyhteisöjen ja yksityisten toimijoiden toimenpiteestä päätetty samaan aikaan ja ovatko ne toteutettu samanaikaisesti, vai onko toimenpiteiden välillä kulunut aikaa ja ovatko taloudelliset olosuhteet muuttuneet;

b) ovatko transaktion ehdot samat julkisyhteisöille ja kaikille yksityisille toimijoille ottaen huomioon myös riskin kasvamisen tai vähenemisen ajan mittaan;

c) onko yksityisten toimijoiden toimenpiteellä todellista taloudellista merkitystä niin, ettei se ole pelkästään symbolinen tai hyvin vähäinen; ja

d) ovatko julkisyhteisöjen ja yksityisten toimijoiden lähtöasemat transaktiossa toisiinsa verrattavissa, kun otetaan huomioon esimerkiksi niiden aiempi taloudellinen riski suhteessa asianomaisiin yrityksiin, mahdolliset synergiat, jotka voidaan saavuttaa, se, missä määrin eri

sijoittajat vas- taavat samantapaisista transaktiokustannuksista, tai jokin muu julkisyhteisöön tai yksityiseen toimijaan liittyvä seikka, joka voi vääristää vertailua.

Takausprovisio

Takaustiedoksiannon nojalla yksityiselle yritykselle julkisista varoista myönnettävän takauksen on katettava seuraavat kriteerit:

- 1) lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa;
- 2) takauksen laajuus voidaan myöntämishetkellä mitata asianmukaisesti;
- 3) takaus ei kata enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahoitussitoumuksen määräästä; ja
- 4) takauksesta maksetaan markkinaperusteinen hinta.

Markkinaehtoisuuden kriteerit täyttyvät, mikäli kaikki osallistuisivat yhdenmukaisesti ja vastuunottoa lisäämättä järjestelyyn, jonka tavoitteena on saatavien turvaaminen (pari passu, pro rata). Toisen kriteerin osalta voidaan todeta, että takauksen laajuus voidaan mitata asianmukaisesti; takaukselle on asetettu kiinteä enimmäismäärä ja sen voimassaolo on rajattu. Kolmannen kriteerin osalta on ilmeistä, ettei takaus kata yli 80 prosenttia lainasaatavan määrästä, vaan kaupungin vastuu lainasta on alle 80 %. Neljännen kriteerin osalta huomiota tulee kiinnittää Takaustiedonantoon sekä Valtiontukitiedonannossa määriteltyyn markkinataloussijoittajaperiaatteeseen.

Tulkittaessa Takaustiedonantoa yhdessä Valtiontukitiedonannon kanssa voidaan katsoa, että takausta voitaisiin pitää markkinaehtoisena pari passu (samoin ehdoin) nojalla.

Takausprovision määrää voidaan tulkita myös Takaustiedonannon perusteella poiketen yllä esitetystä 4-kohdasta yksinkertaisemmalla arviolla. Tällainen arvio edellyttää, että ylläesitetyt kohdat 1–3 täyttyvät. Tällöin takausta ei luokitella valtiontueksi, jos siihen liittyvä pienin vuosi –maksu (safe harbour -maksu) veloitetaan Takaustiedonannon 3.3-kohdan mukaisesti lainanottajan luottoluokitukseen perustuvan määrän mukaisesti.

Osuuskunnalla ja kunnalla on aiempi taloudellinen suhde, josta johtuen takaaja pyrkii toimillaan varmistamaan saataviensa saamisen osuuskunnalta, jonka lisäksi ehtojen muutos on tapahtumassa kaikkien osapuolien toimesta tasapuolisesti (pari passu).

Takausten osalta takausprovision määrä määritellään lähtökohtaisesti markkinaehtoisien rahoituksen ja takauksen sisältävän rahoituksen erotuksesta takauspääomasta takauksen allekirjoittamisen yhteydessä sekä sen jälkeen vuosittain jäljellä olevasta pääomasta.

litin kunta edellyttää, että muiden takaajien takausprovisiot säilyvät ennallaan. litin kunta katsoo kunnan osuuskunnalta perittävän takausprovision 2 % olevan markkinaehtoisien.

Lainojen korkoprosentti

Markkinakorko määritellään komission tiedonannon viite- ja diskontto-korkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (/2008/C14/02) EUVL 14/2008 mukaisesti.

Korkotiedonannon perusteella viitekorkojen määrittelyyn käytetään seuraavaa: lainan peruskoron tulisi perustua 12 kuukauden IBOR-korkoon (interbank offered rate), toisin sanoen 12 kuukauden euriborkorkoon, jonka

lisäksi viitekoron määrittelyyn olisi Korkotiedonannon perusteella sovellettava tiedonannon marginaaleja, jotka määritellään yrityksen luotto kelpoisuusluokan perusteella. Tyydyttävän (BB-luokka) luottokelpoisuusluokan yritykseen olisi sovellettava, riippuen tarjottujen vakuuksien vakuustasosta 1,00–4,00 prosentin marginaalia tai hyvän luottokelpoisuusluokan yritykseen 0,75–2,20 prosentin marginaalia.

Lähelle tätä marginaalitasoa päästäisiin, jos osuuskunnan luottokelpoisuustasona olisi pidettävä tasoa tyydyttävä ja vakuuksien vakuustasoa tavanomaisena tai luottoluokitukseksi hyvää ja vakuuksien vakuustasoa heikkona, koska korkotiedonannon marginaaleihin olisi lisäksi lisättävä komission Suomea koskeva referenssikorko. Oikeusvarmuuden varmistamiseksi korkotiedonannon marginaaleista ei voitaisi kuitenkaan poiketa, mikäli markkinaehtoisista korkoa ei voitaisi määrittää vertailukelpoisilla markkinatransaktioilla.

Lainan korkomarginaali voi olla kaksi prosenttia, mikäli tämän voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen; tilanteessa, jossa yksityinen ja julkinen toimija kohdistavat yritykseen samat edellytykset.

Taloudellinen riskiarvio

litin kunta katsoo, ettei myönnetyn takauksen lainaehtojen muutos vaaranna kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Takaus ei sisällä kunnan kannalta taloudellisista riskeistä, koska ko. takausten määrä on litin kunnan tilinpäätöksen 2021 taseen loppusummasta noin 0,5%.

litin kunnan takausten jäljellä oleva yhteismäärä viimeksi valmistuneen tilinpäätöksen (31.12.2021) mukaan on 5,9 miljoonaa euroa. Jäljellä olevasta summasta takaukset konserniyhteisöille ovat 5,6 milj. euroa ja takaukset muille ovat 0,3 milj. euroa. Kymijoen Kyläkuitu osk:lle myönnettyjen takauksien alkuperäinen summa on yhteensä 437 620 euroa ja niistä 31.12.2021 on jäljellä 190 916 euroa. Tämä on 0,5 % kunnan vuoden 2021 taseen loppusummasta. Nyt esitettäväksi tehtävä järjestely ei lisää kunnan takausvastuiden määrää.

Osuuskunta kykenee esittämiensä laskelmien mukaan suoriutumaan lainanhoitokuluistaan. Vastaavassa tilanteessa oleva yksityinen toimija kunnan näkemyksen mukaan myöntäisi lainan kahden prosentin korkomarginaalilla. Edellä esitettyyn perustuen voidaan katsoa, että korkomarginaali kaksi (2 %) ja sitominen 12 kk euribor viitekorkoon tai 6 kk euribor viitekorkoon lisättynä korkomarginaalilla (2 %) kuitenkin niin, että velan viitekorko on aina vähintään nolla ovat markkinaperusteiset hinnat, eikä anna osuuskunnalle taloudellista etua eikä toimenpide siten muodosta tukitoimenpidettä.

Suomen Asiakastieto Oy:n 18.5.2022 päivätyn raportin mukaan osuuskunnan rating on hyvä AA, maksutapa positiivinen ja talous tyydyttävä.

Kymijoen Kyläkuitu osk:n tulee esittää litin kunnalle vuosittain 1.6. mennessä edellisen vuoden tilinpäätös.

Yhteenveto

Kun kunta on myöntänyt osuuskunnan osuuspankin myöntämille lainoille, on noudatettu voimassa olevaa lainsäädäntöä. Myös silloin, kun kunta takaajana yhdessä muiden takaajien kanssa hyväksyi v. 2018 osuuspankin

lainaehtojen muutokset, ovat toimenpiteet olleet kuntalain ja valtiontukea koskevien säännösten mukaiset.

Osuuspankki on voittoa tavoitteleva yhteisö, joka toimii kilpailuilla markkinoilla eikä ryhdy tappiollisiin toimenpiteisiin. Voidaan katsoa, että osuuspankki toimii markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisesti alentaessaan myöntämänsä lainan suoritusvelvollisuutta vuosille 2022-2028 ja seitsemän vuoden kuluttua osuuspankki ja osuuskunta neuvottelevat uuden lyhennyssuunnitelman.

Mikäli muut lainan takaajat antavat suostumuksensa osuuspankin lainaehtojen muutoksen ja muutos hyväksytään samanaikaisesti, ovat kaikki takaajat yhtäläisessä asemassa. Riski on samalainen kaikkien takaajien osalta.

Kunnan antaessa takaajana lainaehtojen muutokselle suostumuksen, myös kunta toimii markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisesti. Kyse ei ole valtiontuesta, kun julkisyhteisöt ja yksityinen toimija eli osuuspankki toimivat tasavertaisesti. Kunta voi huomioida arvioinnissaan oman aiemman taloudellisen riskinsä osuuskunnassa vastaavasti kuin mikä tahansa markkinataloustoimija tekisi. Tästä näkökulmasta hyväksyttäviä voivat olla sellaisetkin toimenpiteet, joihin normaali markkinataloustoimija ei muissa olosuhteissa ryhtyisi. Koska kunta on taannut Kymenlaakson Osuuspankin osuuskunnalle myöntämät lainat, kunnan on harkittava, voisiko ilmoitus olla suostumatta takaajana osuuskunnan osuuspankin lainaehtojen muutokseen johtaa näiden riskien realisoitumiseen osuuskunnan maksuvaikkeuksien tai -kyvyttömyyden kautta. Kunnan etu on myöntää suostumus osuuspankin maksuehtojen muutokseen.

Osuuskunnan pyyntöön suostuminen koskien osuuspankin myöntämien lainojen lainaehtojen muutosta vastaa tällöin rationaalisen markkinataloustoimijan ratkaisua, kun lainaehtojen muutoksella voitaisiin välttää esimerkiksi konkurssi tai velkaleikkauksia käsittävä yrityssaneeraus – olettaen, että kunta joutuisi konkurssissa tai saneeraustilanteessa taloudellisesti huonompaan asemaan kuin osuus-kunnan pyyntöön suostumalla.

Suostumalla osuuskunnan pyyntöön maksuehtojen muutoksesta koskien kunnan takaamia osuuskunnan lainoja kunta toimii markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisesti eikä kyse ole valtiontuesta.

Kunnan osuuskunnalle myöntämän takauksen vastavakuutena on poolisopimus muutoksineen vuodelta 2015.

Osuuskunnan taloudellisen tilanteen seuraamiseksi kunta edellyttää, että osuuskunta toimittaa tilinpäätöksen ja tilintarkastajan lausunnon vuosittain 30.6. mennessä.

Hallintosäännön 62 §:n mukaan kunnanvaltuusto päättää takauksien myöntämisestä. Hallintosäännössä ei ole erikseen määritelty toimivaltaa takausehtojen muutoksista päättämiselle ja aiemmat takausehtojen muutokset on myös hyväksytty kunnanvaltuustossa.

Ottaen huomioon, että lainan ehtojen muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 30.6.2022 lukien ja että ehtojen muutoksen viivästyminen mahdollisen muutoksenhakuprosessin vuoksi aiheuttaisi merkittävää taloudellista ja korjaamatonta haittaa litin kunnalle sekä muille osapuolille, on painavista syistä on perusteltua, että kunnanvaltuuston päätös pannaan täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta riippumatta kuntalain 143 §:n sallimalla

tavoin. Kunnan kokonaisvastuut tai asema takaajana eivät heikkene olennaisesti päätöksen mukaisella järjestelyllä ja ottaen huomioon jäljellä olevan kokonaislaina-ajan sekä seitsemän vuoden kuluttua neuvoteltavat uudet lyhennyssuunnitelmat, ei muutoksenhaun voida katsoa muodostuvan hyödyttömäksi, vaikka tilapäiseksi katsottava järjestely pantaisiin täytäntöön.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Jarkko Salonen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle lainaehtojen ja takausprovision muutoksien hyväksymistä seuraavasti:

litin kunta takaajana hyväksyy Kymenlaakson osuuspankin osuuskunnalle myöntämien lainojen maksuohjelman muutoksen lainoihin FI42 5750 0183 1970 79 ja FI22 5750 0183 1736 74 seuraavasti: Uusi lyhennysohjelma 120.000 euroa/vuosi, laina-aika 7 vuotta, jonka jälkeen laina neuvotellaan uudestaan, maksuohjelma 14 vuoden laina-ajan mukaan, lyhennykset 3 kk välein, korko kuukausittain, ei kosketa lainojen marginaaleihin.

Hyväksymisen edellytyksenä on, että lainan muut takaajat Finnvera Oyj ja litin kunta tekevät päätöksen suostua osuuspankin maksuohjelman muutokseen ja pitävät takausprovisionsa määrän ennallaan. Muut takausehdot pysyvät voimassa. Osuuskunnan tulee toimittaa tilinpäätös ja tilantarkastajan lausunto vuosittain 30.6. mennessä.

Lisäksi kunnanvaltuusto päättää, että päätös pannaan täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.